

РЕЦЕНЗІЯ

*кандидата юридичних наук, доцента кафедри публічного права
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

Бабіна Ігоря Івановича

*на дисертацію Штефюка Олександра Олександровича
«Публічно-сервісні повноваження органів місцевого самоврядування в Україні:
теоретико-правовий аспект», подану на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»*

Розвиток місцевого самоврядування в Україні відбувається під впливом різноманітних факторів які досліджуються різними суспільними науками, обговорюються представниками громадянського суспільства, становлять предмет відповідних змін й реформ. З початку незалежності України формування місцевого самоврядування не лише як нормативно визначеного інституту але й феномену українського суспільства та держави відбувалось по-різному. Початок 1990-х років обумовлював необхідність швидкого прийняття конституційного та адміністративного законодавства яке повинно було закріпити основи конституційного ладу в Україні.

Подальші наукові дискурси, законодавчий процес, непоодинокі спроби формування місцевого самоврядування під впливом європейської правової традиції призвело до прийняття першого у нашій державі Закону України «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування» N 533-ХІІ від 7 грудня 1990 року. Розвиток адміністративного права що його було підсилено Концепцією адміністративної реформи що була уведена у дію Указом Президента України N 810 від 22 липня 1998 року передбачав формування не лише нового бачення майбутнього інституту місцевого самоврядування, оновлення його понятійно-категорійного апарату але й зміну його ролі і призначення.

Замість діяльності яка спрямовувалась виключно на забезпечення функціонування таких органів на відповідних територіях, застосування до осіб які вчинили правопорушення юридичну відповідальність, утворення та управління комунальними підприємствами, пропонувалось змістити акцент на забезпечення належного рівня захисту прав у свобод людини. Вказувалось на необхідності формування нової, пострадянської ідеології місцевого

самоврядування навколо трьох ключових елементів: забезпечення для кожної людини реалізації її прав і свобод; надання публічних послуг; оновлення правового регулювання відносин внутрішнього адміністрування що виникають під час проходження служби в органах місцевого самоврядування.

Дисертаційне дослідження стосується аналізу сучасної доктрини адміністративного права щодо адміністративно-правового статусу органів місцевого самоврядування, появи окремого різновиду повноважень – публічно-сервісних. Автором обрана тема яка має важливе теоретичне й практичне значення, оскільки запропоновані висновки можуть бути застосовані й використані як у науковій так й практичній сферах під час модернізації публічно-сервісної складової діяльності органів місцевого самоврядування.

У дисертації сформульовані висновки які є логічною відповіддю на поставлену мету роботи – провести вивчення категорії публічно-сервісні повноваження органів місцевого самоврядування. Перелік завдань які сформульовані автором як ланка що пов'язує мету роботи та висновки є лаконічним, конкретним та змістовним. Вони охоплюють як дослідження сучасної доктрини адміністративного права в контексті визначення поняття «публічно-сервісні повноваження органів місцевого самоврядування»; визначення місця такого різновиду повноважень та його взаємозв'язок між такими поняттями як «повноваження», «функція» та «компетенція»; аналіз досвіду країн Європейського Союзу в частині закріплення публічно-сервісних повноважень відповідних органів місцевого самоврядування на відповідному нормативному рівні.

Структура роботи складається із чотирьох розділів які логічно й послідовно розкривають обрану автором проблематику що свідчить про застосування системного підходу. Так, перший розділ присвячено безпосередньо повноваженням органів місцевого самоврядування як обов'язкового елемента їх адміністративно-правового статусу у якому дисертант аналізує ступінь наукової розробки цієї проблеми та пояснює обрану ним методологію дослідження. Другий розділ логічно розвиває основні висновки які автором зроблено у межах першого розділу, проте із акцентом на

безпосередньо публічно-сервісні повноваження органів публічної адміністрації загалом й місцевого самоврядування зокрема. Приділено значну увагу аргументації тези про те що органи місцевого самоврядування в Україні є основними суб'єктами надання публічних послуг.

Третій розділ присвячено реалізації таких повноважень через адміністративну процедуру. В цьому аспекту дисертантом значну увагу зосереджено на принципах адміністративної процедури, її правовому регулюванні під час реалізації публічно-сервісних повноважень. Четвертий розділ логічно завершує дослідження. У ньому автор провів аналіз значного масиву зарубіжної теоретичної та нормативної джерельної бази щодо особливостей закріплення публічно-сервісних повноважень, їх еволюції в адміністративно-правовому статусу органів місцевого самоврядування у країнах Східної та Центральної Європи.

Новизна наукових положень, висновків та рекомендацій.

Формулювання, вперше в науці адміністративного права, поняття «публічно-сервісні повноваження органів місцевого самоврядування» є одним із фундаментальних здобутків дисертанта у процесі наукового дослідження. Окрім цього, використання у якості методологічного інструментарію цивілізаційного підходу підсилив одержані автором дослідження висновки щодо публічно-сервісних повноважень органів місцевого самоврядування як наслідку змін що відбулись в українському суспільстві, законодавчим змінам у законодавстві про місцеве самоврядування. Він поєднує людиноцентристський, соціологічний та позитивістський виміри що дозволило дисертанту досягти усіх поставлених завдань. Обрання цивілізаційного підходу дозволило врахувати у дослідженні зміни які відбуваються у нормативному полі в контексті проведення децентралізації та передання органам місцевого самоврядування публічно-сервісних повноважень якими раніше наділялись органи виконавчої влади. Він дозволив врахувати стан вітчизняної та зарубіжної доктрини адміністративного права щодо дослідження публічно-сервісної складової діяльності органів місцевого самоврядування.

Теоретичне та практичне значення, повнота публікації. Розширення класифікації повноважень органів місцевого самоврядування та виокремлення з-поміж них публічно-сервісних повноважень доповнило наявну теоретичну основу інституту місцевого самоврядування який досліджується наукою адміністративного права. Практичний аспект дисертаційного дослідження полягає у можливості застосування висновків які сформульовані за результатами роботи для вдосконалення законодавства про місцеве самоврядування, адміністративні послуги та адміністративну процедуру в частині забезпечення прав і свобод людини під час її взаємодії з такими органами, одержанні публічних послуг тощо. Крім цього, сформульовані положення можуть бути використані у вдосконаленні робочих програм з дисциплін «Конституційне право», «Адміністративне право» тощо.

Результати дослідження апробовано у 14 публікаціях: 3 наукових статтях, що опубліковані у фахових виданнях України з юридичних наук, 1 науковій статті, опублікованій в зарубіжному періодичному виданні, та 10 тезах доповідей і повідомлень на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, конгресах, форумах. У публікаціях висвітлюються окремі питання дисертаційного дослідження (адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування, публічно-сервісні повноваження, адміністративні послуги тощо).

Оцінка академічної доброчесності. Текст дисертації з відповідними посиланнями на джерела використаної інформації оформлено належним чином. Ознак плагіату, самоплагіату, фальсифікації чи фабрикації рецензентом не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження. Позитивно оцінюючи результати дисертаційного дослідження, слід вказати на де-які положення які вимагають додаткового уточнення й обґрунтування:

1. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування та публічно-сервісні повноваження як окремий його елемент досліджено без порівняння з адміністративно-правовим статусом органів виконавчої влади які, на сьогодні, мають значну кількість таких повноважень.

У розділі II «Правова природа публічно-сервісних повноважень органів публічної адміністрації» дисертант зосередив увагу безпосередньо на дослідженні публічно-сервісних повноважень органів місцевого самоврядування аналізуючи законодавство про адміністративні послуги та адміністративну процедуру. Проте залишено поза увагою наявні у органів виконавчої влади повноваження які реалізуються в контексті надання публічних послуг громадянам у різних сферах. Порівняння адміністративно-правових статусів цих органів дозволило б підсилити думку автора яка стосується передання публічно-сервісних повноважень від органів виконавчої влади до органів місцевого самоврядування. Крім цього, у розділі IV наголошено що у країнах Європейського Союзу відповідний процес передання повноважень мав свої особливості.

2. Дослідження публічно-сервісних повноважень у органах місцевого самоврядування крізь призму людиноцентризму.

У розділі II «Правова природа публічно-сервісних повноважень органів публічної адміністрації» дисертант вказує що «... концепція людиноцентризму безпосередньо вплинула на впровадження публічно-сервісних повноважень та стала результатом введення поняття «послуги» як форми вираження публічно-сервісної функції держави». Проте ним не наведено аргументованих тверджень які прямо пов'язують появу в органах місцевого самоврядування публічно-сервісних повноважень саме завдяки впливу згадуваної концепції. Залишено поза увагою й виконання Україною зобов'язань щодо імплементації положень Європейської хартії місцевого самоврядування, Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 16.09.2014 р. та відповідного Закону України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» №1678-VII від 16.09.2014 р., їх впливу на трансформацію правового статусу органів місцевого самоврядування. Аналіз положень цих документів підсилило б застосований у дослідженні цивілізаційний підхід.

Водночас, згадані вище зауваження є дискусійними та не применшують загальну цінність роботи. Вони спрямовані виключно на уточнення окремих положень які висвітлені дисертантом у дослідженні.

Висновок. Дисертаційне дослідження Штефюка Олександра Олександровича «Публічно-сервісні повноваження органів місцевого самоврядування в Україні: теоретико-правовий аспект» є завершеною й актуальною працею яка самостійно виконана із застосуванням належних методів наукового дослідження. Дослідження містить актуальну теоретичну та практичну складові. Робота відповідає вимогам пунктів 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами, внесеними, згідно Постанови Кабінету Міністрів України № 431 від 21.03.2022 р., №502 від 19.05.2023 р., №507 від 03.05.2024 р.), а її автор –Штефюк Олександр Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

доцент кафедри публічного права

Чернівецького національного університету

імені Юрія Федьковича

кандидат юридичних наук, доцент

Ігор БАБІН

Підпис Бабін І. засвідчую
Учений секретар Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
Шуровська Н. Селуц
"05" травня 2026р.

